

KUTSESTANDARD

Tekstiilkäsitöö valmistaja, tase 3

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid. Kutsestandardeid kasutatakse õppekavade koostamiseks ja kutse andmiseks.

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Tekstiilkäsitöö valmistaja, tase 3	3

Võimalikud osakutsed ja nimetused kutsetunnistusel	
Osakutse nimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Kangakuduja, tase 3	3
Masinkuduja, tase 3	3

A-osa

KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus Tekstiilkäsitöö valmistaja on käsitöö tegija, kes valmistab tekstiile ja tekstiilist esemeid. Tekstiilkäsitöö valmistaja, tase 3 töötab juhendamisel ja vastavalt juhenditele, kasutades etteantud materjale. Ta koob kangastelgedel ja varrastel, heegeldab ning tikib, kasutades lihtsamaid tehnikaid ja töövõtteid. Kutsealal on ka - tekstiilkäsitööline, tase 4, kes töötab iseseisvalt, kombineerib erinevaid tehnikaid, juhendab oma oskuste piires kaastöötajaid; - tekstiilkäsitööline, tase 5, kes on spetsialiseerunud vähemalt ühele tehnikale ning valdab seda; - tekstiilimeister, tase 6, kes on spetsialiseerunud vähemalt ühele tehnikale ning valdab seda, lisaks juhendab ja nõustab, loob õppematerjale; - tekstiilimeister, tase 6 esmane kutse, mis saadakse kõrgkooli vastava õppekava läbimisel ja mis ei sisalda spetsialiseerumist; - tekstiilkäsitöö meister, tase 7, kes on spetsialiseerunud vähemalt ühele tehnikale ning valdab seda, lisaks juhendab ja nõustab, loob õppematerjale, arendab valdkonda, töötab välja uusi tehnoloogiaid ja töövõtteid.
A.2 Tööosad A.2.1 Tööprotsessi korraldamine 1. Esemekavandamine. 2. Tööprotsessi kavandamine. 3. Materjalide varumine ja ettevalmistamine. 4. Töövahendite ettevalmistamine. 5. Ergonoomilise ja ohutu töökeskkonna loomine. 6. Tööprotsessi dokumenteerimine. 7. Tekstiilkäsitöö tehnikate kombineerimine. 8. Viimistlemine. 9. Vigade ja probleemide tuvastamine ning kõrvaldamine. 10. Tekstiilkäsitöö tehnikate tingmärkide ja skeemide lugemine ja kasutamine. A.2.2 Kangakudumine 1. Kangastelgede rakendamine. 2. Erinevate sidustega kangaste kudumine.

A.2.3 Masinkudumine

1. Kudumismasina ettevalmistamine ja seadistamine.
2. Esemete kudumine lõike järgi.
3. Masinal kootud detailide ühendamine.

A.2.4 Silmuskudumine

1. Esemete kudumine.
2. Kootud detailide ühendamine.

A.2.5 Heegeldamine

1. Esemete heegeldamine.
2. Heegeldatud detailide ühendamine.

A.2.6 Tikkimine

1. Esemete tikkimine.
2. Tikitud detailide ühendamine.

A.2.7 Viltimine

1. Esemete kuivviltimine.
2. Esemete märgviltimine.

Tekstiilkäsitöö valmistaja, tase 3 kutse sisaldab osakutseid

- kangakuduja, tase 3, mis moodustub tööülesannetest A.2.1 ja A.2.2;
- masinkuduja, tase 3, mis moodustub tööülesannetest A.2.1 ja A.2.3.

A.3 Töö keskkond ja eripära

Käsitöö tegija tööaeg on paindlik, vajadusel hooajatöö või töö puhkepäevadel. Töö võib olla füüsiliselt pingutav ja sundasendit nõudev. Võib esineda kokkupuudet tolmu (allergiaoht) ja keemiliste ainetega, silmade tervishoiu huvides on vajalik hea valgustus.

A.4 Töövahendid

Seadmed ja vahendid vastavalt käsitöötehnikale ja spetsialiseerumisele, nt kangasteljed, kudumismasin, õmblusmasin, vardad, heegelnõel.

A.5 Tööks vajalikud isikuomadused

Töös on olulised käeline osavus, ruumiline mõtlemine, proportsioonitunnetus, püsivus, loovus, vastutustunne ja õpivalmidus.

A.6 Kutsealane ettevalmistus

3. taseme tekstiilkäsitöö valmistaja kompetentsid omandatakse kutseõppeasutuses või juhendaja käe all töötades.

A.7 Enamlevinud ametinimetused

Tekstiilkäsitöö valmistaja, tekstiilkäsitööline, kangakuduja, heegeldaja, tikkija, kuduja, masinkuduja.

B-osa KOMPETENTSUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur

Kutse tekstiilkäsitöö valmistaja, tase 3 taotlemisel tuleb tõendada kõik kompetentsid.

Kangakuduja, tase 3 osakutse taotlemisel on nõutav kompetentside B.2.1, B.2.2 ja B.2.8 (lääv kompetents) tõendamine.

Masinkuduja, tase 3 osakutse taotlemisel on nõutav kompetentside B.2.1, B.2.3 ja B.2.8 (läbiv kompetents) tõendamine.

B.2 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENTSID

B.2.1 Tööprotsessi korraldamine	EKR tase 3
Tegevusnäitajad: 1. loeb etteantud kavandeid ja tööjooniseid; 2. teeb tööproovi; planeerib töö, arvestades ajakulu ja tähtaega; 3. valmistab ette (vt lisa 1) tööks vajaliku koguse materjali vastavalt juhendile ja kasutatavale tehnikale, arvestades valmiva eseme otstarvet ning omadusi; 4. komplekteerib töövahendid vastavalt juhendile ja kasutatavale tehnikale; 5. kohandab endale ergonoomiliselt sobiva ja ohutu töökeskkonna vastavalt nõuetele; 6. dokumenteerib tööprotsessi esemete kordusvalmistamiseks ja kogemuse talletamiseks; 7. kombineerib tekstiilkäsitöö tehnikaid vastavalt etteantud tööjoonisele; 8. viimistleb eseme vastavalt juhisele ja tööjoonisele; 9. tunneb ära eseme valmistamisel tekkinud põhilised vead ning kõrvaldab need juhendamisel; 10. loeb ja kasutab tekstiilkäsitöö tehnikate tingimärke ja skeeme.	
B.2.2 Kangakudumine	EKR tase 3
Tegevusnäitajad: 1. rakendab juhendamisel kangasteljed; 2. koob etteantud materjalidest lihtsides kangaid vastavalt juhendile ja kavandile.	
B.2.3 Masinkudumine	EKR tase 3
Tegevusnäitajad: 1. valmistab kudumismasina ette ühe või kahe plaadiga kudumiseks; vajadusel kasutab juhendaja abi; 2. koob põhiplaadiga lihtsamaid lõikejärgseid esemeid ning kahe plaadiga ringselt ja soonikut; kasvatab ja kahandab silmuseid; muudab koe tihedust vastavalt töö eesmärgile ja lähtuvalt materjalist; kasutab erinevaid loomis- ja lõpetamismeetodeid; kasutab mustrikaarte; koob kahe plaadiga soonikut ja ringset kudet; 3. ühendab masinal kootud detaile käsitsi või masinal.	
B.2.4 Silmuskudumine	EKR tase 3
Tegevusnäitajad: 1. koob esemeid etteantud materjalidest vastavalt juhendile ja skeemile; määrab eseme silmuste arvu, arvestades koe venivust ja materjali omadusi; reguleerib sobiva lõnga, töövahendite ja -võtetega koe tihedust; 2. ühendab kootud detailid sobivate töövõtetega.	
B.2.5 Heegeldamine	EKR tase 3
Tegevusnäitajad: 1. heegeldab esemeid etteantud materjalidest vastavalt juhendile ja skeemile; määrab eseme silmuste arvu, arvestades heegelpinna venivust ja materjali omadusi; reguleerib sobiva materjali, töövahendite ja -võtetega heegelpinna tihedust; 2. ühendab heegeldatud detailid sobivate töövõtetega.	
B.2.6 Tikkimine	EKR tase 3
Tegevusnäitajad: 1. tikib esemeid etteantud materjalidest vastavalt juhendile ja skeemile; reguleerib sobiva materjali, töövahendite ja -võtetega tikandi suurust; 2. ühendab tikitud detailid sobivate töövõtetega.	
B.2.7 Viltimine	EKR tase 3
Tegevusnäitajad:	

1. valmistab juhendamisel etteantud materjalist kuivviltimise tehnikas esemeid, kasutades sobivaid viltimisnõelu, abivahendeid ja töövõtteid;
2. valmistab juhendamisel etteantud materjalist märgviltimistehnikates (rullimine, hõõrumine, vanutamine) tasapindseid ja lihtsamaid ruumilisi esemeid.

KUTSET LÄBIVAD KOMPETENTSID

B.2.8 Tekstiilkäsitöö valmistaja, tase 3 kutset läbiv kompetents	EKR tase 3
Tegevusnäitajad: 1. hindab oma tööd ja tulemusi, teeb vajadusel korrekture, kasutab juhendaja abi; 2. hoiab end kursis erialase terminoloogiaga, kasutab seda korrektselt; 3. kasutab tekstiilmaterjale, arvestades tehnikat, materjali(de) omadusi ning eseme otstarvet; 4. järgib oma tegevuses käsitöölise eetikanõudeid (vt lisa 2 Käsitöölise kutse-eetika); järgib oma tööga seotud õigusakte, sh autoriõiguse seadust; 5. loob head suhted kolleegide ja klientidega; valib sobiva suhtlemisstiili; 6. kasutab ressursse efektiivselt; jälgib tähtaegadest ning etappidest kinnipidamist; 7. hoiab töö ja eraelu tasakaalus ning hoolitseb oma tervise ja töövõimekuse hoidmise eest; 8. töötab tõhusalt meeskonnas ja selle huvides ning kohandub meeskonnaga; arvestab teistega ja täidab oma rolli meeskonnas; teeb koostööd; 9. kasutab eesti keelt klientide ja kolleegidega suhtlemiseks vajalikul tasemel; 10. kasutab oma töös digioskuste osaoskusi Info haldamine, Suhtlemine digikeskkondades ja Turvalisus (vt lisa 3 Digioskused) ning sobivaid erialaseid programme.	
Hindamismeetod(id): Läbivaid kompetentse hinnatakse teiste kutsestandardis toodud kompetentside hindamise käigus.	

C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	19-19042023-2.13/4k
2. Kutsestandardi koostajad	Anu Randmaa, MTÜ Rahvarõivas, Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit Silja Nõu, OÜ Kodukäsitöö Maret Lehis, OÜ Pileum Ave Matsin, Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia Inna Soonurm, SA Innove
3. Kutsestandardi kinnitaja	Kultuuri Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	28
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	19.04.2023
6. Kutsestandard kehtib kuni	25.03.2024
7. Kutsestandardi versiooni number	4
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	7318 Tekstiil-, nahk- jms tooteid valmistavad käsitöömeistrid
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	3
C.2 Kutsenimetuse võõrkeeles	
Inglise keeles	Textiles craftspeople, level 3
C.3 Lisad	
Lisa 1 Töövõtted tehnikad ja abivahendid	
Lisa 2 Käsitöölise kutse-eetika	

Lisa 3 [Digioskused](#)